

MA'NAVIYAT VA YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTI: TIKLANISHDAN YUKSALISH SARI

Ruzimova Kunduzxon Davlatbayevna

Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi Urganch shahar bo'limi bosh mutahassisi

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi o'zining Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasini amalga oshirish jarayonida nafaqat iqtisodiy va ijtimoiy sohalarida, balki jamiyat hayotining ma'naviy-ma'rifiy asoslarida ham tub burilish yasamoqda. Har qanday buyuk davlat va farovon jamiyat poydevori – uning fuqarolarining yuksak ongi, sog'lom tafakkuri va mustahkam qadriyatlariga bog'liq. Prezident Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, ma'naviyat iqtisodiyotga jon, ruh bag'ishlovchi qudratli kuchdir. Ushbu maqola Yangi O'zbekistonning jahon hamjamiyatidagi o'rni va kelajagini mustahkamlashda ma'naviyatning hal qiluvchi ahamiyatini tahlil qilishga bag'ishlanadi.

Tayanch iboralar

Ma'naviyat: Insonning ichki dunyosi, ruhiy va axloqiy fazilatlari, ongi, bilimi, dunyoqarashi yig'indisi.

Ma'rifat: Bilim, savodxonlik, tarbiya va onglilikni anglatuvchi tushuncha. Ma'naviyatning amaliy ifodasi.

Ma'naviy Immunitet: Globallashuv jarayonlarida turli yot g'oyalar, aqidaparastlik va ma'naviy tahdidlarga qarshi tura olish qobiliyati.

Milliy G'oya: Xalqning o'tmishi, buguni va kelajagini bog'lovchi, barcha fuqarolarni umumiy maqsadlar sari birlashtiruvchi mushtarak qadriyatlar majmui.

Yangi O'zbekiston: Yangi islohotlar davrida barpo etilayotgan, inson qadri ustuvor bo'lgan, demokratik, huquqiy va ijtimoiy davlat.

ASOSIY QISM

Ma'naviy tiklanishning zaruriyati

Yangi O'zbekiston oldida turgan eng muhim vazifalardan biri – jamiyatda adolat, halollik va qonun ustuvorligi tamoyillarini qaror toptirishdir. Bu tamoyillar faqatgina qonunlar bilan emas, balki odamlarning yuksak ma'naviyati orqali mustahkamlanadi. Korrupsiya, loqaydlik va befarqlik kabi illatlarga qarshi kurashning ildizi ham ma'naviy saviyani oshirishga borib taqaladi. Faqat ma'nau yetuk, mas'uliyatli fuqaro o'z mehnati va vijdoniga xiyonat qilmaydi, jamiyat mulkiga daxldorlik hissi bilan yondashadi.

Ma'naviyat – boshqaruv va adolat asosi

Zamonaviy davlat boshqaruvi tizimini isloh qilish, uning samaradorligini oshirish ma'naviy tamoyillarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan "Inson qadri uchun" tamoyili aslida ma'naviy mezonlarga asoslanadi. Agar rahbarlarda, davlat xizmatchilarida halollik, adolat, xalqqa sadoqat va mas'uliyat kabi oliy insoniy fazilatlar shakllanmasa, eng mukammal qonunlar ham o'z kuchini yo'qotadi.

Korrupsiyaga qarshi kurash: Bu kurashning samarasi faqat jazo bilan emas, balki jamiyatda halollik madaniyati (ma'naviy qadriyati) mustahkamlansa ortadi. Ma'nan yetuk xodim o'z majburiyatiga xiyonat qilishni o'z sha'ni uchun qabul qila olmaydi.

Xalq bilan muloqot: Davlat organlarida xalq bilan ochiq, samimiy va hurmat bilan muloqot qilish madaniyatini shakllantirish, odamlarning muammolariga befarq bo'lmaslik – bu ham yuksak ma'naviyat talabidir. Davlat xizmatchilarining kasb etikasi me'yorlari bevosita ma'naviyat tushunchasiga borib taqaladi.

Yoshlar va ma'naviy immunitet

Bugungi dunyoda axborot maydoni shiddat bilan o'zgarmoqda. Globallashuv jarayonlari, Internet va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar ongiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Bu sharoitda, yosh avlodda ma'naviy immunitetni shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi hisoblanadi. Ma'naviy immunitet quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Tanqidiy fikrlash (kritik tahlil) qobiliyati: Yot va zararli axborotlarni to'g'ri ajrata olish.

Milliy qadriyatlarga sodiqlik: O'zining buyuk ajdodlar merosi va Vatan tarixi bilan faxrlanish.

Bag'rikenglik (tolerantlik): Turli xil diniy va etnik guruhlariga hurmat bilan qarash.

Bu maqsadga erishish uchun ta'lim-tarbiya jarayoniga "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi" joriy etilib, oila, maktab va mahalla hamkorligi kuchaytirildi.

Madaniyat va adabiyotga e'tibor

Ma'naviyatning asosiy manbalari – bu madaniyat, san'at va adabiyotdir. Yangi O'zbekistonda madaniy sohani rivojlantirishga qaratilgan farmon va qarorlar, teatr, muzey va adabiyotga e'tiborning kuchayishi xalqning ruhiy ozuqasini ta'minlashga qaratilgan. Xususan, keng ko'lamli kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish – bu tafakkurni boyitish va dunyoqarashni kengaytirishning asosiy yo'li sifatida belgilanmoqda.

Ma'naviyat, avvalo, bilim, tafakkur va san'at orqali boyiydi. Kitobxonlikka bo'lgan e'tiborning kuchaytirilishi bejiz emas. Kitob – inson tafakkurini boyitadigan, dunyoqarashini kengaytiradigan, uni begona g'oyalardan himoyalaydigan eng kuchli quroldir.

Kitobxonlikni Ommalashtirish: Respublika miqyosida o'tkazilayotgan "Kitobxonlik haftaligi", "Eng kitobxon oila/yosh" kabi tanlovlar orqali odamlarni, ayniqsa yoshlarni o'qishga qiziqtirish madaniyat darajasiga ko'tarilmoqda.

Madaniyat Obyektlarining Rolini Kengaytirish: Teatrlar, muzeylar, san'at saroylari va tarixiy obidalarni yoshlar uchun ma'naviy markazga aylantirish, ularga zamonaviy texnologiyalarni integratsiya qilishga alohida e'tibor qaratildi. Bu orqali, yoshlar o'z madaniyati va san'atidan faxrlanib yashashga o'rganadi.

Ma'naviyat va iqtisodiy yuksalish

Ma'naviyatga sarmoya kiritish – bu jamiyatning iqtisodiy salohiyatiga kiritilgan sarmoyadir. Ma'naviy yetuk xodim:

1. Mehnatga vijdonan yondashadi: Ishga mas'uliyatli va halol bo'ladi.
2. Innovatsiyaga ochiq bo'ladi: Bilimga chanqoq bo'lgani uchun doim o'rganadi va o'zgarishlarga tez moslashadi.
3. Jamoada ishlashga qodir: O'zaro hurmat va hamkorlik ruhini targ'ib qiladi.

4. Xodimlarning Sadoqati va Mas'uliyati: Tashkilot qadriyatlari va etikasiga sadoqatli xodim o'z ishiga mas'uliyat bilan yondashadi, bu esa korxonaning ichki barqarorligini ta'minlaydi.

5. Jamoaviy Ruh: O'zaro hurmat va inson qadriga e'tibor qaratiladigan ma'naviy muhitda jamoaviy ruh kuchli bo'ladi, bu esa katta loyihalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishga zamin yaratadi.

Mahalla – ma'naviyat o'chog'i

Yangi O'zbekiston strategiyasida mahallaning ijtimoiy-ma'naviy hayotdagi o'rnini tubdan kuchaytirildi. Mahalla – bu ma'naviyatni jamiyatning eng quyi bo'g'inida, xonadon darajasida shakllantiruvchi asosiy institut.

"Obod mahalla" va "Ijtimoiy-ma'naviy muhit": Mahallalarda ma'naviy xodimlar faoliyatini kuchaytirish, ijtimoiy-ma'naviy muhitni o'rganish va sog'lomlashtirish bo'yicha aniq tizim yaratildi. Bu, avvalo, yoshlarni, ayollarni ijtimoiy faollikka jalb etish, ularning muammolarini joyida hal qilish orqali erishiladi.

Targ'ibot tizimi: Mahalla raislari, faollari, psixologlari va diniy ulamolarining hamkorligida "Ma'naviyat armiyasi" yaratilib, ular har bir oilaga kirib borish va aholi ongiga sog'lom g'oyalarni singdirish vazifasini bajarmoqda.

Bu omillar ish unumdorligini oshiradi va tashkilotlarda sog'lom, bunyodkor muhitni yaratadi, pirovardida esa mamlakatning iqtisodiy yuksalishiga xizmat qiladi.

XULOSA

Yangi O'zbekistonning ulug'vor maqsadlari – rivojlangan, adolatli va farovon jamiyat barpo etish bevosita xalqning yuksak ma'naviyatiga bog'liqdir. Ma'naviyatni mustahkamlashga qaratilgan tizimli ishlar, jumladan, ta'lim, madaniyat va yoshlar siyosatidagi islohotlar zaminida bitta asosiy g'oya yotadi: mamlakatning eng katta boyligi – bu uning ma'nan va jismonan sog'lom, ongli va fidoyi fuqarolaridir. Ma'naviy uyg'onish harakatlari Yangi O'zbekistonni jahon sahnasida munosib o'rin egallashiga, xalqimizning tinch va farovon yashashiga mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 26 martdagi PQ-5040-son Qarori. "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida".

2. Mirziyoyev Sh. M. "Yangi O'zbekiston" gazetasida chop etilgan nutqlari va Maqolalari (turli yillar). (Ma'naviyat va iqtisodiyot haqidagi g'oyalar manbai).

3. Alimasov V., Manzarov Y. O'zbekistonda ma'naviy-ma'rifiy soha: nazariya va amaliyot. (Ma'naviyat tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari).

4. Islom Karimov. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. (Ma'naviyatning umumiy falsafiy asoslari).